

ਦੀਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ

ਸੋਮਵਾਰ, 20 ਅਕਤੂਬਰ, 2025

ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਸਿੱਖਾਂ, ਜੈਨੀਆਂ, ਨਿਪਾਲੀਆਂ, ਬੋਧੀਆਂ ਆਦਿ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਭਾਰੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਵੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਖ਼ਬਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਤਿਉਹਾਰ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕੇਂਦਰ ਇਸਲਾਮ-ਪੰਥੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਦੇਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਵੀ ਦਸਤਕ ਦੇ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ, ਕਰਾਚੀ, ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ, ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਮਨਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਸੂਬਾ ਸਿੰਧ 'ਚ 20 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਛੁੱਟੀ ਐਲਾਨੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੇ ਮੌਨੇਜ਼ਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦੇਣੀ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਬਾਕਾਇਦਾ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਰੋਸ ਕੋਰਸ ਪਾਰਕ, ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਸਕੱਤਰੇਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਮ, ਸੀਤਾ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਰੂ-ਬੁਢ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਵੀ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਕਰਾਚੀ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਜੈਨ, ਬੋਧੀ ਅਤੇ ਪਾਰਸੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਕਰਾਚੀ 'ਚ ਹਿੰਦੂ ਸੰਗਠਨ ਸੈਕੰਡ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਲੜਵਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਆਹਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨਗੇ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕਰਾਚੀ ਦੇ ਉਕਤ ਮੰਦਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਹਿੰਦੂ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਲਗਭਗ 40 ਲੱਖ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਸੂਬਾ ਸਿੰਧ 'ਚ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਰਗਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਪਰ ਸਿੰਧ ਦੇ ਸਾਧੂ ਬੇਲਾ ਮੰਦਰ ਸਮੇਤ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮੰਦਰਾਂ 'ਚ ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਭਾਰੀ ਹੋਣਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖੂਬ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੰਧ ਦੇ ਹੋਰਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਠੱਠਣੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਗੁੱਜਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਬੁਰਕੇ 'ਚ 'ਨਜ਼ਰਬੰਦ' ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਹੀ ਨਵ-ਵਿਆਹੀਆਂ ਦੁਲਹਨਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਰੱਬਾਂ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਮਹਿੰਦੀ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੀਵਾਲੀ ਅਤੇ ਅਗਲੀ

ਰਾਤ ਨੂੰ ਗੁੱਜਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਨਾਚਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਤੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਤੋਂ ਸੈਲਾਨੀ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਬੈਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਗੋਰਖਟਰੀ ਤਹਿਸੀਲ 'ਚ ਸਥਿਤ 160 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਮੰਦਰ 'ਚ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਪੂਜਾ-ਪਾਠ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 64 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਇਸ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ 2011 'ਚ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੰਦਰ 'ਚ ਹਿੰਦੂ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਪੂਜਾ-ਪਾਠ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚਦੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਜਾਵਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਦਮ ਵਧਾਓ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਤੁਹਾਡਾ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਆਓ, ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਅਸਲ ਭਾਵ ਜਾਣੀਏ

ਦੀਵਾਲੀ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਪਟਾਕੇ ਕਿਉਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਮਨਿਆਈਆਂ ਕਿਉਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕੌਣ ਕਿਉਂ ਬਾਲਦੇ ਹਾਂ? ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਰਿਵਾਜ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ? ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਾਂ, ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਮਨ ਵੀ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਤਭੇਦ, ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ ਮਨ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹੀ ਮਨ ਦਾ ਦਬਾਓ ਜਦੋਂ ਪਟਾਕੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਾਹਰੋਂ ਵਿਸਫੋਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਨ ਕੁਝ ਦੇਣ ਤੱਕ ਹੋਲਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪਟਾਕੇ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਨ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

ਦੀਵੇ ਜਗਾਉਣਾ ਕੇਵਲ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਵੱਲ ਕਦਮ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਦਾ ਦੀਪ ਜਗਾਓ ਅਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅਗਿਆਨ ਦਾ ਅੰਧਕਾਰ ਦੂਰ ਕਰੋ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੋਂ ਮਿਠਾਸ ਵੰਡੋ। ਸਾਡੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਮਿੱਠੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਜਾਓ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੁਹਰ ਬਣਾ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਓ।

ਭੁੱਗੀਆਂ ਤੇ... ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਸੁਹਾਣੀ

ਭੁੱਗੀਆਂ ਤੇ ਚਾਹੀਆਂ ਵਾਲੀਓ ਛੱਨਾ ਚੁਬਾਰਿਆਂ ਵਾਲੀਓ ਭਰ ਭਰ ਮੁਹੱਬਤ ਚੁੰਗੜੇ ਅੱਜ ਰਾਤੀ ਬਾਲਿਓ ਉੱਚੇ ਜੋ ਦਿੱਸਣ ਚਬੂਤਰੇ ਇੱਥੇ ਲੋਕ ਦੀਹਦੇ ਸਿਰਫਿਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਹਰ ਲਾਉਣਗੇ ਅੰਬਰੀ ਧਮਾਕੇ ਪਾਉਣਗੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਘਰ ਸੰਭਾਲਿਓ ਲੋਕੋਂ ਓ ਭੋਲੇ ਬਾਲਿਓ ਓਦੇ ਜਨੇਰੇ ਓਦੇ ਰਾਤਿਓ ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਪਛਾਣਿਓ ਬੋਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠੋ ਹੋ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਫੁਰਸਤ ਦਿਓ ਉਡਿਓ ਨਾ ਖੇਡਾਂ ਵਾਲਿਓ ਮੋਹਵੀਤਿਓ, ਮੋਹ ਵਾਲਿਓ ਜਦ ਪੱਟ ਰੋਂਦੀ ਸੁਣੀਓ

ਦੀਵਾਲੀ : ਅੰਦਰ ਵੀ ਕੋਈ ਦੀਪ ਜਗਾ
ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੰਡਮ
ਬਾਹਰ ਤਾਂ ਜਗਮਗ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਦਰ ਘੁੱਪ-ਹਨੇਰ।
ਘਰ ਵੀ ਸਾਡਾ ਹੋ ਕਰ ਲਿਆ, ਰੋਤੀ ਚਾਨਣ ਚਾਹ-ਚੁਰੇਰ।
ਪਰ ਅੰਦਰ ਕੂੜਾ ਢੇਰ।
ਕੱਪਾਂ ਲਿਸ਼ਕਣ ਪੇਂਟ ਨਾਲ, ਮਨ-ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਅੰਧੇਰ।

ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਸੁਹਾਣੀ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ। ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਿਣ ਓ ਬਾਬਾ। ਦੀਵੇ ਜਗਦੇ ਰਹਿਣ ਓ ਬਾਬਾ।
ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਵਾਪਸ ਆਏ। ਬੰਦਿਆਂ ਰਾਜੇ ਨਾਲ ਲਿਆਏ। ਅੰਬਰੋਂ ਤਾਰੇ ਲਹਿਣ ਓ ਬਾਬਾ ਦੀਵੇ ਜਗਦੇ ਰਹਿਣ ਓ ਬਾਬਾ।
ਭਰਤ, ਖੜਕਵਾਂ-ਤਖ਼ਤ ਸਜਾ ਕੇ। ਰਾਮ-ਲਕਸ਼ਮਣ ਬੈਠੇ ਆ ਕੇ। ਮੋਹ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਹਿਣ ਓ ਬਾਬਾ। ਦੀਵੇ ਜਗਦੇ ਰਹਿਣ ਓ ਬਾਬਾ।
ਖ਼ੁਸ਼ਬੂ ਇਕੋ ਹੋ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੀ। ਭਾਰਤ ਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁੱਭ ਕਰਮਾਂ ਦੀ। ਫੁੱਲਾਂ ਲੱਦੀ ਟਹਿਣ ਓ ਬਾਬਾ। ਦੀਵੇ ਜਗਦੇ ਰਹਿਣ ਓ ਬਾਬਾ।

ਮਿੱਟੀ ਦਿਆ ਦੀਵਿਆ...

ਆ ਰੁਸ਼ਨਾਈਏ ਰਾਤ...ਮਿੱਟੀ ਦਿਆ ਦੀਵਿਆ। ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਪ੍ਰਭਾਤ...ਮਿੱਟੀ ਦਿਆ ਦੀਵਿਆ। ਆ ਰੁਸ਼ਨਾਈਏ ਰਾਤ...
ਤੂੰ ਹੈਂ ਤਾਅ ਆਵੇ ਦਾ ਝੱਲਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਹਾਂ ਪੀੜਾਂ ਦਾ ਸੱਲਿਆ। ਸਾਵਾਂ ਹੈ ਸਾਡਾ ਅਨੁਪਾਤ...ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੀਵਿਆ।
ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਇਕ ਕਹਾਣੀ। ਅਣਖੀ ਜੀਤਾ ਜਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀ। ਸੂਲੀ ਮਿਲੂ ਸੰਗਾਤ...ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੀਵਿਆ।
ਤੂੰ ਵੀ ਚਾਨਣ ਖ਼ਾਤਿਰ ਸਭਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਸੱਚ ਬਣ ਚਾਤਿਰ ਲੜਿਆ। ਹੈ ਇਹੀ ਰੱਬੀ ਦਾਤ...ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੀਵਿਆ।
ਨਾ ਸਹੀ ਮੀਰਾਂ ਜਿਹੀ ਭਗਤੀ। ਨਾ ਸਹੀ ਮਹਾਂਦੇਵ ਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ। ਆ ਬਣੀਏ ਸੁਰਦਾਤ...ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੀਵਿਆ।
ਨ੍ਹੇਰਾ ਹੈ ਡਾਢਾ ਜਰਵਾਣਾ। ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਚਾਨਣ ਨੂੰ ਖਾਣਾ। ਬੋਨਾ ਹੈ ਲਾਈ ਘਾਤ...ਮਿੱਟੀ ਦਿਆ ਦੀਵਿਆ।
ਆ ਦੇਵੇ 'ਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਈਏ। 'ਲੱਚੀ' ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਰਲਾਈਏ। ਨ੍ਹੇਰ ਨੂੰ ਦਈਏ ਮਾਤ...ਮਿੱਟੀ ਦਿਆ ਦੀਵਿਆ। ਕੀ ਇਸ ਦੀ ਔਂਕਾਤ...ਮਿੱਟੀ ਦਿਆ ਦੀਵਿਆ।
20 ਸੈਕਿੰਡ ਫਲੋਰ, ਐਚ ਆਈ ਜੀ., ਰਾਜਗੁਰੂ ਨਗਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ। ਮੋਬਾਈਲ : 98142-53315

ਭੁਕਾਇਆ ਅਤੇ ਇੰਝ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੋ ਗਈ। ਅਜਾਦੀ ਦੀ ਲੋਅ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋ ਗਈ। ਬੰਦੀ ਛੱਡ ਦਿਹਾੜੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪੰਨਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਫੌਜ 'ਤੇ ਇਕ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆਇਆ ਜਦ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਬਣਾਏ। ਸਿੱਖ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੱਬੀ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੰਦੀ ਛੱਡ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਪਾਸੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ। ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਮੰਦਰ-ਵਾਨਾ ਤਹਿਤ ਟੈਕਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਦਲੇ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਇਕੱਠ ਹੋਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀ। ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਾਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਣੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਧਰੇ-ਧਰਾਏ ਗਏ। ਇਸ 'ਤੇ ਲੋਹੀ ਲਾਖੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਨਾ ਤਾਰਨ ਬਦਲੇ ਇਸਲਾਮ ਜਾਂ ਮੱਤ ਕਬੂਲਣ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਜਾਰੀ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ 'ਤੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਗੋਰਵਮਈ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ। ਮੁਗ਼ਲ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੰਦ-ਬੰਦ ਕੱਟ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦੀ ਛੱਡ ਦਿਹਾੜੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਪੁਰਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਇਹ ਖਾਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਬਰ-ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ। ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਰੀ। 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਬੰਦੀ ਛੱਡ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਕੇ ਕੌਮੀ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਭਵਿੱਖਮੁਖੀ ਤਰਜੀਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅੱਜ

ਵੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਹਨ, ਅੱਜ ਵੀ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਰਗਰਮ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਥਕ ਇਕਜੁਟਤਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕੋਝੇ ਯਤਨਾਂ ਤਹਿਤ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਸਿਰਜਣ ਬੈਠੇ। ਬੰਦੀ ਛੱਡ ਦਿਵਸ ਦੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸੋਧ ਲਵੇ। ਬੰਦੀ ਛੱਡ ਦਿਹਾੜੇ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਸਿਰਜਣ ਕੇ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ 'ਤੇ ਉਭਰਨ ਲਈ ਇਕਜੁਟ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੁਸ਼ਨਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਤਤਪਰ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ, ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਚਾਰ, ਪ੍ਰਤੀ ਅਜਿਹੇ ਉਲਾਰਪਨ ਅਤੇ ਦਰਿਸ਼ਤ ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਹਿਮਤੀ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੰਵੇਦਨਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚਿਓ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪਸਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਤੀਜਾ ਨੇਤਰ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕਤਾ ਤੇ ਤਰਕਹੀਣ ਸੋਚ ਭਾਰੂ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਅੱਜ ਵੀ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਗੁੱਜੇ ਹਨੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਬਾਬਿਆਂ, ਤਾਂਤਰਿਕਾਂ, ਸਵਾਮੀਆਂ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਦੰਡੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਮਹੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਭੋਰਿਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਤੇ ਇਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੋਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਮੱਥੇ ਰਗੜਦੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮਲੀਆ-ਮੇਟ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਫ਼ਸਲਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵੱਢ-ਵੱਢ ਖਾਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਦੋਂ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਬਾਂਹ ਨਹੀਂ ਫੜੀ। ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਸੱਤਾਪ ਝੱਲਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਾਹਤ-ਕਾਜ਼ਮ ਚਲਾ ਕੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਤਿਉਹਾਰ ਤੋਂ ਆਪਸੀ ਮਿਲਵਰਤਣ, ਸਾਂਝ ਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਉ! ਮਨਾਂ ਦੇ ਹਨੇਰ ਨੂੰ ਗਿਆਨ-ਰੂਪੀ ਦੀਵਿਆਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੀਏ। ਮੇਰੇ ਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲ ਕੇ, ਸਭ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨੋ ਤਿਆਗ ਕੇ, ਸਾਂਝੀਵਾਨਤਾ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਈਏ। ਉਦਾਸ ਤੋਂ ਬੇਅਸਰ ਹੋਵੇ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਧੋਈਏ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਇਹ ਜਹਾਨ ਆਪਣਾ ਲੱਗੇ। ਦੁੱਖਾਂ-ਦਰਦਾਂ ਨਾਲ ਭੰਨੇ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਵੱਡੀ ਦੇ ਨਿੱਘ ਨਾਲ ਹੌਲਾ ਦੇਈਏ। ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਜਗਮਗਾਹਟ ਹੈ। ਆਉ! ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦੇ ਦੀਪ ਜਗਾਈਏ।